

SZOMBATHY BÁLINT

Fény, fény, fény

Varga Patricia Minerva kiállításáról

SZOMBATHY BÁLINT (1950) Budapest

Szabó Lőrinc *fénymágiáját* idézi meg ennek a tárlatnak a címe, amelyről Ignotus azt állapította meg, hogy nem arról a fényről van szó, amely világosság, s „amely színt és kontúrt ad a dolgoknak, amely besugározza a tárgyakat, összemossa és szétválasztja őket”, hanem a fény ez esetben maga a téma, a költő témája. „Fiatalság, gejzir, villany, ima! / várakozások maximuma! / anyagok mámor, ősi láz, / felhajtott értékek, tombolás!” – írta 1925-ben a fiatalság mámorától repeső költő, aki gazdagnak és összetettnek hitt lelkét a mindenség végtelen jelenségeivel és határtalanságával próbálta összenyalábolni.

Mi azonban nem tehetjük meg, hogy a Varga Patricia Minerva festményeit átható izzó energia metaforáját az elektromosságban jelöljük ki, mint tette azt Szabó. Inkább az mutatkozik kézzelfoghatónak, hogy a festőművész nyelvi értelemben sokat örökölt attól a mediterrán lelkületű eruptív piktúrától, amely a nyolcvanas évek olasz transzavantgárdjának volt a védjegye, s amelybe valóban belevetíthető a gejzir, az anyagmámor és az ősi láz ideája, csak egészen másképpen. Van azonban egy tényleges párhuzam a régi kor költője és a jelenkor festője között, mégpedig az, hogy mindkettőjüknél az a lelkület bontja ki önmagát, amely alapélményét az emberi magányosságból veszi, utat keresve a mitológiai aranykor harmóniája felé, visszaálmódva az egységes világképet és az isteni örökkévalóságot. Hiszen amerre csak néz, a művész szembekerül az emberi univerzum széttöredezetttségével és az értékek felbomlásával, amelybe nem tud és nem is kíván belenyugodni.

S bár az édeni nyugalmat keresi, Varga mégsem édeni tájakkal idézi meg a bibliai világot, hanem ellenkezőleg, lecsupaszított ősi energiát tükröző keleti motívumokat villant fel, a leglényegesebb természeti elemekre redukálva a látványt. Az aransárgák végtelen kiterjedésében és mármár bántóan expresszív csillogásában itt-ott megpillanthatjuk a lélek zarándokait, akik a dombok hajlataiban keresnek hús menedéket, kutatva a bennük lakozó Istent. Ugyanakkor a vérrel átitatott platók síkjába szent helyeket jelölő menhírek ékelődnek, visszavezetve az emlékezetet az emberiség legkorábbi emlékhelyei felé, illetve az újabb kori szentföld titokzatos birodalmába.

Varga egy mélyen szakrális beágyazódású festéssel szembesít bennünket, mégpedig úgy, hogy az embert nem egy az egyben idézi meg, hanem csupán utalásokat tesz annak jelenlétére, át-tételes sötét nyomokat szór szét a képeken, a nézőre bízva a lehetséges megfejtést, a titkok felnyitását. A Szabó Lőrinc-i realizmus Vargánál metafizikai magasságokba lényegül át. Ilyen értelemben a hétköznapi elektromosság átbukik egy spirituális halmazállapotba, fénye pedig beragyogja a szemlélő lelkét. Lélektől lélekig tart az út ember és ember között. Ebben a folyamatban a táj külső képe valójában az emberi lélek metaforája, a magára találás szent eszköze. Az élet a fényből jött, és abban is enyészik el.

Varga visszatekintő kiállítása valójában olyan, mint az imafüzér. Minden képe egy-egy eleme a láncnak, egy-egy fohász az Isten felé vezető úton. Az évszámok és a címek sok esetben nem is számítanak, hiszen a képi látvány az időtlenségbe, az öröklétbe fagy bele. A művész az idők tanújaként nyilatkozik meg, és álomképekben szól hozzánk, mutatva számunkra a megbizonyosodás mindenkori irányát. Aminek felismerése nem is esik nehezünkre, hiszen minden olyan, mintha már mi is áthaladtunk volna a Varga által rögzített élményfolyamon, mintha minden túlon túl ismerős lenne a látottakon. Kétségtelen, hogy a képek közösségi élményeket ébresztenek bennünk, az ősemlékezetbe nyúlnak vissza, belső tükröztetésre készítve a tudatalattit.

Erlin Klub Galéria, Budapest, 2015. november 19–24.

VARGA PATRICIA MINERVA (1964) Budapest

